

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

De dingen van God geschonken

"Doch wij hebben niet ontvangen den geest der wereld, maar den Geest, Die uit God is, opdat wij zouden weten de dingen, die ons van God geschonken zijn"

1 Kor. 2:12.

Welk een tegenstelling laten de tekstwoorden ons zien, het hebben van de geest der wereld of het bezitten van de Geest, Die uit God is. Het laatste is een geschenk van de HEERE.

Deze tegenstelling houdt zeer veel in. Immers, het is de tegenstelling van geestelijk dood te zijn of geestelijk leven te bezitten door de Heilige Geest. Paulus mag van de Geest, die zij ontvangen hebben zeggen, dat Die van God tot hen is gekomen en Die ons doet weten, hoe grote genade God ons bewezen heeft in het schenken van Christus en al Zijn weldaden.

De dingen van God geschonken. Daar wil ik in deze meditatie de nadruk op leggen. Welke dingen zijn dat?

De dingen, die ons door genade en uit genade door God zijn geschonken namelijk de vergeving der zonden, de vrede met God, het eeuwige leven en al wat nodig is om getroost te leven en zalig te sterven.

En nu schenkt de Heere Zijn kinderen deze dingen niet, zonder dat wij ons daarvan bewust zijn.

Er is geen sprake van onbewuste genade. In de levendmaking van de dode zondaar werkt God genade in ons, maar toont ons ook door Zijn Geest dat wij genade ontvingen. Nu kan de strijd en de aanvechting of wij in een staat van genade verkeren geweldig zijn. Is God wel in mijn leven begonnen of ben ikzelf begonnen? Bezit ik wel een aandeel aan Christus en al Zijn weldaden? Deel ik wel in

de vergeving der zonden en de vernieuwing des levens? Wie van Gods kinderen kent deze strijd niet, die zo hevig kan zijn.

Dan is dit de troost voor al die worstelende harten, dat God hen Zijn Geest heeft gegeven, Die ook hen doet weten, door het toeëigenend geloof, de dingen, die hen van God zijn geschonken.

Door Woord en Geest alleen worden wij verzekerd van ons aandeel aan Christus en al Zijn weldaden. In Uw licht zien wij het Licht, zegt de psalmdichter en zonder het licht van Woord en Geest gaat ook Gods kind in het donker.

De Geest, Die uit God is, geschonken, opdat wij zouden weten de dingen die ons van God geschonken zijn. Dat betekent een doorbraak tot alle rijkdom der volle verzekerdheid des verstands, tot kennis van de verborgenheid in Christus in Wien alle schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn. De Heilige Geest verlicht uit genade het oog om te aanschouwen wat God in Christus heeft bereid voor de grootste der zondaren. Hij doet ons verstaan de hoogte, lengte, breedte en diepte van de liefde Gods in Christus tot verlossing. Om uit deze volheid te mogen leven en zich alleen te verlaten op Zijn volbracht werk.

Christus heeft het offer gebracht dat aan Gods eisende gerechtigheid voldoet. Al onze beweegoffers gelden voor een heilig en rechtvaardig God niet.

Alles wat tot onze zaligheid dient ligt in Christus alleen. Dat doet de Heilige Geest ons weten. Welk een zalige wetenschap. Welk een troost is aan deze wetenschap des geloofs verbonden. Zo ontvangt een treurige, aangevochten

ziel: vreugde-olie voor treurigheid, een gewaad des Iqfs voor een benauwde geest. Wie zal de ruimte en troost verwoorden in het aanschouwen van de heerlijkheid van Christus vol van genade en waarheid van een in zichzelf verloren en waardig zondaar.

Christus kocht Zijn volk los van de slavenmarkt der zonde, wereld en duivel en maakt ze vrij van de onstbaarheid der wet. Dit alles doet de Heilige Geest ons weten.

De Heilige Geest maakt ons de verbondsgeheimen bekend door middel van het gelezen of gepredikte Woord.

De Heilige Geest doet ons weten dat wij erfgenamen van de beloften zijn, Die in Christus ja en amen zijn, Gode tot heerlijkheid. Naar Gods beloften wacht Gods kind een eeuwige erfenis. De voorsmaak van die eeuwige erfenis wordt gekend tussen wieg en graf, en schenkt overvloedige troost op de pelgrimstocht door de woestijn van dit leven naar het hemelse Jeruzalem.

De dingen van God geschonken. Merk op mijn ziel wat antwoord God u geeft. Hij spreekt gewis tot elk, die voor Hem leeft. Zijn gunstgenoot van blijde troost en vree, mits hij niet weer op het spoor der dwaasheid tree. De Heere spreekt door Woord en Geest.

Door welke geest (Geest) wordt u en ik geleid? Door de geest der wereld of door de Geest, Die uit God is?

*Katwijk aan Zee,
Ds. J. Veenendaal.*

Van de administratie

Hartelijk dank voor de ontvangen giften tot een bedrag van f 242,-, waarvan f 20,- als nagift voor de ontmoetingsdag.

We konden ook weer 4 nieuwe abonnees inboeken.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen

Van de redactie

1. **Ontmoetingsdag te Kampen.** We vragen weer aandacht voor deze ontmoetingsdag, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 31 augustus a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente aan de 2e Ebbingestraat. Als sprekers zijn aangezocht de predikanten Blom, Van der Ent, Van Sorge, Van de Weerd en Vlietstra. Met name er notitie van en zegge het voort!

2. **School voor Dundas en Hamilton.** In een brief van het bestuur van die school, die in het vorige nummer werd opgenomen, wordt melding gemaakt van een cassettebandje met Psalters, uitgegeven ten bate van bovengenoemde school en de school van de Gereformeerde Gemeente te Jordan Station. Het is een prachtige opname met begeleiding van de bekende organist André Knevel. De

prijs is f 20,-. Het bandje zal D.V. op de ontmoetingsdag te Kampen verkrijgbaar zijn. Men kan ook terecht bij mevr. Blom, Wellsewijk 25, 5325 XN Well, Gld., tel. 04199-1796. Deze vertelde me dat ze al tweeduizend bandjes verkocht heeft.

3. **Inhoudsopgaven.** We kunnen onze lezers inhoudsopgaven over de 21e tot en met de 25e jaargang van Bewaar het Pand aanbieden. Br. P. Zwart te Alphen aan den Rijn is weer zo welwillend geweest deze samen te stellen en vast te leggen op 21 losse vellen.

We zijn hem daar dankbaar voor. Het is een heel karwei geweest. We stellen afdrucken van deze vellen beschikbaar voor de prijs van f 10,- inbegrepen de verzendkosten. De eenvoudigste manier van bestellen is dat men genoemd bedrag overmaakt op mijn postrekening 652422 met vermelding van het doel van de betaling. Dan hoop ik spoedig daarna de inhoudsopgaven te zenden. Verdere correspondentie is dan niet nodig. B.

De onzalige ruil

Samenvatting openingstoespraak middagbijeenkomst op 6 april 1991 te Sliedrecht.

“Want Mijn volk heeft twee boosheden gedaan: Mij, de Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te

houwen, gebroken bakken, die geen water houden”. **Jeremia 2:13.**

Eén van Luthers bekend geworden uitdrukkingen is: De zalige ruil. Wat hij daarmee bedoelde? Dit: In Zijn grondeloze genade heeft Christus mijn zonde op zich genomen en ik heb Zijn gerechtigheid ontvangen. Is dat geen wonderlijke ruil als Zijn gerechtigheid de mijne wordt en mijn zonde op Hem wordt geladen? Nu zouden we kunnen zeggen dat in de bijbel ook sprake is van een onzalige ruil. Die vindt plaats wanneer we God en Zijn dienst vaarwel zeggen en Hem vervuilen voor andere goden. Aan deze ongehoorde ruil heeft het volk van Juda zich schuldig gemaakt in de dagen van de profeet Jeremia. En door zijn prediking roept de Heere hen vanwege deze zonde tot verantwoording en klaagt Hij hen aan.

Hoe dat gebeurt? Wel, de profeet gebruikt hiervoor een aangrijpend en zelfs een onthutsend beeld. Hij zegt dat het volk twee boosheden heeft begaan. Boosheden zijn meestal tweelingen, of drielingen. Want de zonde komt zelden alleen. Het eerste kwaad dat de inwoners van Juda begaan

hebben is dat ze de HEERE, de Springader van het levende water verlaten hebben. En hun tweede boosheid is dat ze in plaats van Hem te dienen zich tot de afgoden hebben gewend. Die afgoden worden vergeleken met bakken die het volk voor zichzelf gemaakt heeft om water op te vangen. Maar het zijn gebroken bakken waarin geen water blijft staan....

Laten we ons het beeld proberen voor te stellen: Ergens in Israël welt een bron van levend water op uit de grond. Het is een fontein die alsmaar fris en helder water geeft. Maar in plaats dat de mensen dit water gebruiken, houwen zij in de rotsbodem een waterbak uit, een cisterne, om in de regentijd daarin het regenwater op te vangen. Zulk water bleef meestal lang in die cisterne staan en kreeg zo een doffe grondsmaak. Bovendien kon de waterbak gaan scheuren, waardoor het water wegsijpelde en er alleen maar modder en drab overbleef. Daarom was het toch eigenlijk ondenkbaar dat een weldenkend mens zoiets zou doen. Niemand zou toch een bron van fris stromend water links laten liggen en proberen iets te drinken te vinden in het drabbige water op de bodem van gebroken bakken? Dat zou de reinste dwaasheid zijn!

Nu wordt het verlaten van de levende God hier niet alleen onmaskerd als dwaasheid, het is ook een teken van grote zorgeloosheid. In Juda was het water in de droge tijd schaars. Daarom besteedde men aan de watervoorziening alle denkbare zorg. Als het regenwater in cisternen werd opgevangen zorgde men wel dat die regenbakken waterdicht waren. Wanneer iemand deze bakken zo zou verwaarlozen dat er scheuren in kwamen, dan gold dat als het toppunt van zorgeloosheid. Wie zo slordig met het water omsprong hechtte niet veel waarde aan zijn leven. Want als het water door de scheuren weggelopen was, betekende dat dorst, gebrek en uiteindelijk de dood!

Zo staat dit beeld in de tekst voor ons: Het verlaten van God is niets anders dan dwaasheid, het gaat gepaard met een levensgevaarlijke zorgeloosheid en uiteindelijk brengt het de dood! We doen er goed aan deze dingen grondig tot ons te laten doordringen. Want zijn er ook onder ons geen mensen die in grote zorgeloosheid voortleven, terwijl ze toch vreemdeling zijn van de genade van God? Zijn er ook vandaag niet velen die tevreden zijn met het drabbige water

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkkerk versijnt eens in de veertien dagen

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

van wat eigen gemaakte religiositeit? Zeker, zulke mensen kunnen "alleszins godsdienstig" zijn, maar ten diepste vertrouwen ze op hun eigen inzichten en verwachten zij het van hun "goede" leven. Ze kunnen zelfs een zekere "spiritualiteit" uitstralen, maar het is wel de spiritualiteit van de gebroken bakken! Daarom is het nodig dat wij allen ons leven naast deze onthullende woorden leggen: Kennen wij de Heere als de fontein van het levende water? Of leven we in geestelijk opzicht nog bij de bakken die we zelf hebben uitgehouwen, maar waar alle water uitloopt? Als dat zo is wordt ons beeld aangrijpend getekend in deze oude versregels:

Wij persen de druppels uit ledige zakken.

Wij slurpen aan 't slijk van gebrokene bakken.

En niet verre van ons daar ruisen en klaat'ren

Met lokkend geluid Gods levende waat'ren!

Hoort gij dan niet....?

Ja, hoeveel keren heeft de stem van het levende water al niet in ons leven geklonken? En bleven we toch maar zitten bij onze gebarsten cisterne met haar drabbige water? Dan wordt het de hoogste tijd dat we ons door de stem van het Woord laten overtuigen hoe dwaas en hoe levensgevaarlijk het is om zonder God verder te leven. Het wordt tijd dat we net als de verloren zoon tot onszelf komen en ontdekken hoe leeg en waardeloos de gescheurde bakken zijn die we voor onszelf hebben uitgehouwen. Het wordt vooral ook tijd dat we terugkeren tot Hem die de Bron van het levende water is.... Misschien zegt iemand dat er bij hem zoveel hindernissen zijn om tot God terug te keren. Een berg van zonde houdt u ver van Hem. Uw hart is weerbarstig en vaak zo ongevoelig voor Zijn Woord. Het lijkt steeds onmogelijker te worden. Weet u wat u dan niet moet vergeten? Dat de Heere in deze tekst de Bron van het levende water genoemd wordt. Want dat betekent dat Hij machtig is om het hardste hart te breken. Probeer u zich maar voor te stellen hoe levend water uit een bron naar boven welt. Al vormt zich bij die bron misschien maar een klein beekje, toch blijft dat water stromen. Nu kunt u proberen die stroom af te dammen. Maar de bron voert voortdurend water aan. Het verzamelt zich voor de dam en rijst steeds hoger en hoger. Uiteindelijk bezwijkt de dam voor de

druk en het water stroomt er met kracht doorheen. Veel machtiger nog is Gods levende water om alle verzet van ons harde hart te breken en alle onmogelijkheden weg te nemen. Het beeld van het levende water roept ook nog een andere gedachte op. Helder, fris water gold in het oude Oosten namelijk als het middel bij uitstek om onze brandende dorst te lessen. Nu spreekt de Schrift ook van een geestelijke dorst, een brandend verlangen naar God en naar de gemeenschap met Hem. Wat kan die dorst branden als iemand die de Heere vreest zich van God verlaten weet en het zicht op Zijn vriendelijk aangezicht moet missen. We horen de psalmdichter daarover klagen als hij zegt: "O God, Gij zijt mijn God! Ik zoek U in de dageraad; mijn ziel dorst naar U; mijn vlees verlangt naar U, in een land, dor en mat, zonder water" (Psalm 63:2). Maar juist in zo'n geestelijk woestijnlandschap laat de Heere verkondigen dat bij Hem een bron van levend water is. Daar wil Hij de dorst lessen van hen wier hart oprecht naar Hem verlangt. Daarom worden allen die dorsten genodigd om de toevlucht te nemen tot deze heilsfontein. En van

allen die ooit naar dit levende water gevlucht zijn, is er nog nooit iemand teruggekomen met de boodschap dat de bron voor hem was opgedroogd.... (Bunyan). Tenslotte herinnert het woord "Springader van het levende water" ons ook aan een bron waarbij men zich kon wassen. Later zou de profeet Zacharia eenzelfde beeld gebruiken, toen hij aankondigde dat er een fontein geopend zou worden tegen de zonden en tegen de onreinheid (Zach. 13:1). Deze bron van heil heeft God geopend in de Heere Jezus Christus. Het levende water dat daaruit vloeit, spoelt alle zonden van een schuldverslagen mens volkomen weg.

Daarom is het van levensbelang om - in de weg van de bekering - onze gebroken bakken te verlaten en te vluchten tot deze Springader van het levende water. Eigenlijk zouden we onszelf geen rust mogen gunnen voordat we in deze bron gereinigd zijn van al onze zonden en iets gaan verstaan van wat Luther bedoelde met die zálige ruil: Christus heeft mijn zonde op zich genomen en ik heb uit enkel genade Zijn gerechtigheid ontvangen!

Middelharnis, A. Baars.

Kruis dragen

2.

Toespraak gehouden op de mid-dagsamenkomst van Bewaar het Pand te Sliedrecht op zaterdag 6 april 1991.

Tekstwoorden Romeinen 28-30

"En wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk degenen die naar Zijn voornemen geroepen zijn. Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordeneerd den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn, opdat Hij de Eerstgeborene zij onder vele broederen. En die Hij tevoren verordeneerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt."

De zin

Waarom laat God Zijn kinderen voortdurend onder het kruis gebukt gaan? De ene slag is nauwelijks voorbij of de andere waarop wij ons voor te bereiden hebben volgt. De zin is genezing. Hoe meer wij gedrukt worden door tegenspoeden des te vaster wordt

onze gemeenschap met Christus.

Ons vlees is taai. *S. Rutherford*: De hete oven der beproeving is het werkhuis van Christus. In het vuur neemt Hij het schuim, de droesem, de waardeloosheid van het metaal weg. De beproeving dient als een zoete hand des Heeren om ons te houwen en te kerven, opdat de knoesten van hoogmoed, zelfzucht, eigenliefde, wereldliefde en ongeloof worden afgeslagen. Verdrukkingen zijn dienstknechten en volgelingen van een beschuldigende wet om ons door het geloof een gemaakte vrede en gekochte vergeving in Christus te doen aangrijpen.

Zij drijven ons uit om God te zoeken, ze zijn Gods stokers a.h.w. arbeiders om de kluiten stuk te slaan en Christus land te ploegen opdat Hij de hemel daar moge zaaien.

Wij moeten geestelijker worden gemaakt, want wij weten niet hoe vleeselijk dat wij zijn. De duivel probeert de beproevingen aan te wenden tot wanhoop en geestelijke depressiviteit.

Th. Boston noemt geestelijke depressiviteit een grote vriend van het ongeloof.

Calvijn zegt:

"Zodra ons vlees zachter en toegeeflijker wordt behandeld werpen wij Gods juk van ons af en verkiezen losbandigheid. Dan gaat het met ons als met weerbarstige paarden die wanneer zij enige dagen gemest worden zonder arbeid te verrichten vanwege hun wildheid niet getemd kunnen worden en hun berijder niet dulden ook al gehoorzaamden ze vroeger aan diens besturing"

(Inst. III, 8, 5).

Wij behoeven geen hoge gedachte te hebben van een zondaar, die genade in Gods oog heeft gevonden. Hij is en blijft uit en van zichzelf een onverbeterlijk zondaar. Nu dient de Heere ter genezing niet aan een ieder hetzelfde medicijn toe. Er zijn velerlei kruisen en beproevingen.

Het kruis wordt opgelegd tot zelfkennis. Wij zijn zo geneigd onszelf onbeschaamd te overschatten in kortzichtig en ijdel vertrouwen op ons vlees. Het kruis is niet terstond doorzichtig voor Gods kinderen. Calvijn vertolkt dit heel bijzonder in zijn commentaar op Genesis 22:2 waar Abraham de opdracht krijgt om Izak te offeren: "Hij moest eigenhandig de genadebrief verscheuren en in het vuur werpen en niets dan de dood en de hel moest voor hem overblijven (...). Zijn ziel moest zich wel gruwzaam geschud en zwaar geschokt voelen toen hij God met Zichzelf en met Zijn Woord in conflict zag en hij de hoop op de beloofde zegen moest begraven! Maar wat deed Abraham toen hem Izak uit de armen werd gerukt? Hij overlegde dat God machtig was om hem uit de doden te wekken. Zo liet hij zich niet van het Woord afwenden (...). Hij volgde als het ware met gesloten ogen (...). en beloofde zich zegen uit de as van zijn zoon. Zo vindt hij zijn weg dwars door de doolhof van de verzoeking". Om God te gehoorzamen moest hij met alle kracht de belofte vasthouden. Viel de belofte dan viel zijn geloof. De belofte bleef echter staan. Waarom wordt de boom gesnoeid? Waarom wordt de bodem van het land doorsneden met de ploeg? Waarom gaat het metaal in de smeltkroes? Opdat wij dermate in onze eigen krachten worden afgebroken, dat wij geen voet meer kunnen verzetten. Opdat Gods kracht in onze zwakheid wordt volbracht. En zo ontcracht leren wij Gods kracht inroepen. Wij worden door schade en schande tot niet ge-

bracht. "Want als wij alle vertrouwen op het vlees hebben afgelegd ervaren wij de tegenwoordigheid van Gods kracht, waarin meer dan genoeg hulp is gelegen" (Inst. III, 8, 2).

Zo wordt het geloof geoefend en rijpt het geloofsvertrouwen op God. Het kruis effent de weg tot het steunen op God alleen: "Want dat God de gelovigen zal bijstaan in verdrukkingen, daarvan gevoelen zij dat het waar is, wanneer ze door Zijn hand gesteund, met lijdzaamheid standhouden, wat ze door eigen krachten geenszins kunnen" (Inst. III, 8, 3).

Dat is de bevinding die de verdrukkingen - middels de lijdzaamheid - uitwerken: de zekerheid en de vastheid van de beloften Gods leren kennen onder de zwaarte van het kruis.

Tevens zegt S. Rutherford dat de

Heere Christus ons ten huwelijk aanzoekt in de oven van verdrukking. Hij zoekt uw antwoord om te zien of gij zeggen zult, ja zo neem ik u aan.

Ons gebedsleven wordt vuriger en ernstiger door het dragen van het kruis. Zo worden wij ook geroepen om ons te gewinnen aan het kruis en vrede te hebben met de Heere.

Door lijden tot heerlijkheid. Een levende ziel verkiest zo liever de oven, dan een geruste in Sion te zijn.

Ik ben beduchter voor kerkelijke triomf dan voor de onaanzienlijkheid en erbarmelijkheid van de gemeente. Liever het kruis dan de glorie zegt Calvijn. Dat mogen wij wel ook in onze tijd diep op ons in laten werken.

Katwijk aan Zee,
Ds. J. Veenendaal

Groeten

Groeten is onder ons bekend. Het is iets eigens in de samenleving. Een gegeven. Een gave van de Heere. Een gave die Hij laat werken en doorwerken in onze menselijke samenleving, ondanks onze zonde. Immers door de zonde is er de Kaïnsgeest en de Kaïnsmentaliteit. Tot die mentaliteit behoort het niet willen groeten. Die opzet kan zo voorkomen. En wat kan dat pijn doen. Wat kan dat tot stand brengen. En laten we niet vergeten, wie men niet groeten wil, voor die zal men ook niet bidden. Nu wil het natuurlijk niet zeggen, dat men met een ieder die men groet contact moet hebben, omgang moet hebben. Maar een groet moet er wel af kunnen. Althans dat is onze christenplicht. Wat kan er ook uitgezien worden naar een groet. Mondeling of schriftelijk. Want de groet op zich spreekt. Het is een bewijs dat we de persoon die gegroet wordt kennen, of herkennen. In de groeten meegeven spreekt ook hartelijkheid, meelevendheid. De schriftelijke groet is ook bekend. En wat kan die groet niet doen. Doen in blijde en droeve dagen. Een zieke ziet uit naar post. Wie aan huis gebonden is, wie zich eenzaam, verlaten weet, is verheugd post te ontvangen. Wat kan een kaart met een tekst niet doen. Soms mag het een zeer goede tijding zijn. Een zonnestraal, een lichtstraal in de nacht. Wat kan het sterken. Zelf heb ik het ondervonden en bij anderen heb ik het ook bemerkt.

Wanneer we de Bijbel lezen, worden we ook gewezen op de groet. Zowel in

het Oude als in het Nieuwe Testament komen we de groet tegen. In het Oude Testament lezen we het bekende woord "sjalom". Dat woord betekent vrede of welstand. In het Nieuwe Testament vinden we het "weest gegroet, het verheugt u". Nu bestond een begroeting niet alleen in woorden. Om eerbied voor de ander te tonen boog men zich, of maakte men een knieval, waarbij de hand van de ander gekust werd. Wanneer men bij een begroeting zijn genegenheid wilde tonen, omarmde en kuste men elkaar. Er was zelfs een hele ceremonie, waarbij uitgebreid naar de sjalom, naar de welstand van de ander gevraagd werd. Gebaren en woorden gaven uitdrukking aan wat in het hart van de mensen leefde. Daarom is de kus van Judas - die waarschijnlijk een handkus geweest is - de verloochening van het meest wezenlijke van de groet. In plaats van daarin zijn liefde voor Jezus Christus te tonen gebruikte hij die kus als teken van zijn verraad.

Bij de joden hechtte men grote waarde aan de groet, bijzonder wanneer die met eerbetoon gepaard ging. We lezen van de schriftgeleerden, dat zij de groetingen op de markt bekeerden. Ze waren erop uit in het openbaar als belangrijke mensen erkend te worden. Het was dan ook een diepe belediging voor de Heere Jezus Christus dat Simon de farizeeër Hem niet met een kus begroette, toen Jezus in zijn huis kwam. Hoe anders de wenende zondares, die neerboog

en Jezus' voeten kuste.

Nu dient hieraan gedacht te worden, dat de waarde van de groet niet alleen lag in eerbetoon, maar veelmeer in de verbondenheid aan elkaar, die er in sprak. In het hartelijk groeten werd de onderlinge gemeenschap bevestigd. En welk een waarde werd gehecht aan de gebruikte woorden. De oprechte Israëliet leefde daarbij. Het groeten was het toewensen van de Goddelijke zegen. Vandaar dat we lezen: vrede zij met u. De Heere zij met u, de Heere zegene u. Wij zegenen u in de Naam des Heeren. Ook komen we de uitspraak tegen: Ga in vrede. We vinden in het Nieuwe Testament zelfs dit, dat de groet zegen brengt. De kracht van de groet blijkt uit de opdracht, die de Heere Jezus aan Zijn discipelen gaf, toen Hij hen uitzond in Israël. Hij droeg hen op om overal het evangelie van het Koninkrijk te verkondigen. In elke stad moesten zij een huis zoeken om er te verblijven. We lezen in Lukas 10: "Wanneer zij een huis binnengingen moesten zij zeggen: Vrede zij deze huize". Zij moesten dus beginnen met de vredegroet te bieden.

Daarmee maakten zij bekend, wie zij waren en wat zij kwamen brengen. Zij kwamen heil boodschappen.

En Jezus zegt, indien aldaar een zoon des vredes is, zo zal uw vrede op hem rusten. Daarmee wordt bedoeld, indien er één is, die naar het heil begeert en in zijn hart verlangt om deel te hebben aan het heil, de vrede zal op hem rusten. Dat wil zeggen de vrede zal duurzaam zijn deel zijn. De vrede met God en de gunst des Heeren. Indien daar echter niemand is, die van de vredegroet wil weten. Er niemand is, die begerig is naar het heil, dat de Heere werkt en brengt, dat gij aanbiedt: de vrede door u aangeboden en uitgesproken, zal tot u terugkeren. De genieting ervan zult gij kennen en in u heilzaam werken. Bijzonder opvallend is, dat de Heere Jezus na Zijn opstanding beleed in de kring van de discipelen: "vrede zij ulieden". Het eerste woord tot hen na de opstanding. In die zeer bekende groet, verklaarde en verzekerde Jezus, dat zij in Zijn vrede delen. De vrede verdiend door Zijn lijden, sterven en dood. Opmerkelijk is het dat Hij even later opnieuw deze woorden uitsprak en er aan verbindt: "gelijkerwijs Mij de Vader gezonden heeft, zend Ik ook ulieden".

De discipelen moesten als gezonden de wereld ingaan, maar op

hun wereldwijde reis zal de vrede hen vergezellen en versterken. Ook zullen ze de vrede zien werken in zondaars-harten.

Welk een gunst, welk een wonder in een wereld, die de vrede verzondigd heeft en onwaardig is.

En wat zien we nog meer. Wanneer we de apostolische brieven lezen, dat bijzonder de apostel Paulus de zin, de betekenis, de waarde, de kracht van de groet heeft gekend, zodat hij haar veel gebruikt. In zijn groet sprak hartelijke verbondenheid. Liefde. Meelevendheid. Troost en sterkte. Hij verklaarde er in, ik denk aan u, aan jou, in het gebed tot God. Nu tot zó te groeten, spoorde hij ook aan. Zó groeten is christelijk groeten. Een sprekend voorbeeld daarvan vinden we in 2 Timotheüs 4. Paulus geeft de opdracht bekenden van hem te groeten. Hij noemt ze allen bij name. Ti-

motheüs ontvangt zelf ook groeten van verschillende bekenden. Ze denken aan hem, leven met hem mee, bidden voor hem. Welk een fijne christelijke geest. Zo moge het onder ons ook zijn. En nu niet dit of dat, of maar ik.... Het is de vraag: wat doe ik! Hoe wil ik staan in de samenleving. Op wie wil ik gelijken. Het laatste deel uit het testament van de ter dood veroordeelde Paulus zegt ons veel. Duidelijk zien we de gezindheid en het gevoelen van Jezus Christus. Paulus had deze levensstijl, omdat de Heere in hem werkte en woonde met Zijn Geest en genade. Het was ook zijn levenswens, om het beeld van Jezus Christus te kennen, te vertonen. En dat bleek ook in het groeten. Zoeken we die gezindheid? Zouden we zo willen leven? Die genade werkt de Heere.

Ds. M.C. Tanis.

Leven we in de eindtijd?

5.

Waar leiden de ontwikkelingen zoals we die vandaag waarnemen heen? De ontwikkelingen wat betreft de toename van de wereldbevolking met alles wat daarmee samenhangt zowel als de ontwikkelingen op geestelijk gebied en neem daar dan ook bij de politieke ontwikkelingen - waar zal dat allemaal nog eens op uitlopen?

Eenheidsstreven

We hebben al eerder gezien, dat er heel wat in ontwikkeling is op godsdienstig gebied. Naarmate de godsdiensten het een en ander van het eigene inleveren komt er plaats voor een allesomvattende wereldreligie. Daarin is dan van alles iets terug te vinden en zo kan tenslotte iedereen tevreden gesteld worden. Het streven is naar één religie voor de hele wereld. Eenheid; oecumene. In hoeverre men er met de New Age in geslaagd is zo'n wereldreligie voor iedereen tot stand te brengen zal de toekomst leren, maar mijns inziens komt het er angstig dicht bij.

Maar het blijft niet bij een eenheidsstreven op godsdienstig gebied. We zien dat streven naar eenheid ook op politiek gebied. Eigenlijk moet het daar ook wel. De wereld is open gekomen. Er was een tijd dat we nauwelijks iets wisten van wat er in een ander dorp of een andere stad omging. Maar dat is al lang voorbij. We weten

nu vrij nauwkeurig wat er gebeurt tot aan de verste uithoeken van deze wereld. We zijn eigenlijk allemaal wereldburgers geworden. En we hebben allemaal op de een of andere manier te maken met de grote vraagstukken van deze wereld, zoals de toename van de wereldbevolking, de industrialisatie, de milieuproblematiek, enzovoort.

Trouwens, de problemen, die met deze dingen samenhangen zijn ook niet meer plaatselijk van aard. Als in Koeweit de raffinaderijen in brand staan wordt op duizenden kilometers afstand de sneeuw op de toppen van de Himalaya met een dunne laag roet bedekt. Als door het afbranden van regenwouden in Brazilië grote oppervlakten bos vernietigd worden blijkt dat invloed te hebben op het klimaat in heel andere delen van de wereld. Zo zijn er meer voorbeelden te noemen. We hebben allemaal overal mee te maken. En de problemen die er gekomen zijn, zijn nooit meer door één mens of door de regering van één land op te lossen. Als er een oplossing zal komen, dan moet die er komen in wereldwijd, gemeenschappelijk overleg. En zo wordt het streven naar eenheid bevorderd. Ja, de problemen nemen zulke afmetingen aan, dat ze al zwaarder beginnen te wegen. Is er wel een oplossing voor te vinden? Zal een noodzakelijke maatregel wel overal

doorgevoerd kunnen worden? Wie zal er toezicht op houden en controle op uitoefenen? U voelt wel, dat het hoe langer hoe noodzakelijker wordt dat we een centraal bestuur krijgen - een wereldregering. Eenheid is geboden! Past de eenwording van Europa in dit kader? Is dat er een symptoom van dat we langzamerhand opschuiven naar zo'n wereldeenheden, waarin dan plaats gaat komen voor die ene wereldleider, die de bijbel aankondigt?

Mentaliteitsverandering

Onder invloed van de geweldige problemen waar deze wereld mee kampt en waarmee zij nog wel meer te maken zal krijgen, ontstaat er ook een hele verandering in de mentaliteit der mensen. Dingen die vroeger vaststonden - ook voor niet-christenen - staan nu helemaal niet meer zo vast. Waarden en normen verdwijnen. En komen er nu nieuwe waarden en normen voor in de plaats? Of houden we helemaal geen waarden en normen meer over? Op dat laatste begint het hoe langer hoe meer te lijken.

Het leven, het huwelijk, het gezag, overal wordt aan getornd. Het leven is lang niet veilig meer. Men heeft uitgevonden dat er ook waardenvrij leven is: dat van ongeboorte kinderen en dat van geestelijk gestoorde en dat van dementerende mensen en terminale patiënten. Die levens zijn niet productief. Dus.... Het huwelijk is ook niet veilig meer. Het moet ook hoe langer hoe meer plaats maken voor andere vormen van samenleven. Er is allerwege een nieuwe moraal ontstaan, maar is het nog wel een moraal?

Het humanistisch denken heeft de wereld in haar greep gekregen; zeker de westerse wereld. En langs het humanistisch denken gaan we de vraagstukken, die er zijn oplossen. Maar dat we op die manier de vraagstukken groter maken - wie beseft dat? We kunnen de mens wel mondig verklaren en hem van onder het gezag van Gods wetten vandaan halen, maar wordt hij daar gelukkig door? Hoe angstig is het leven voor vele mensen geworden! Ouder-wordende mensen, die gebrekkig gaan worden, zijn bang voor een verpleeghuis, want wat gaan ze daar met hen doen? In sommige plaatsen kun je beslist niet meer alleen over straat, zeker niet als jonge vrouw! Is dat dan de vrucht van het denken waarbij Gods Woord niet meer beslissend spreekt en de normen stelt?

De psychologie is de grote leermeester van onze tijd geworden. Samen met de sociologie. En bij dit alles staat niet God; maar de mens in het middelpunt. En niet de liefde tot God geeft de toon aan. Zelfs niet de liefde tot de naaste, al wordt die schijn nog zo lang mogelijk opgehouden. Het is niet anders dan liefde tot de mens zelf; liefde tot het eigen ik, dat alles bepaalt. Vandaar dat we ook zo gemakkelijk vervallen in hedonisme, waarin het genot van de mens centraal staat.

Een mentaliteitsverandering over de hele linie dus. De mens denkt anders en doet daarom ook anders. Wat er nog aan bijbelse normen over is moet zo spoedig mogelijk verdwijnen. En zo wordt straks ook dat deel van ons volk, dat nog wenst vast te houden aan wat God heeft ingezet niet alleen een kleine minderheid, maar ook een minderheid, die in de verdrukking gaat geraken. Of is dat op sommige terreinen al aan de gang?

Kuddedier/standaardmens

Ondertussen blijkt bijna iedereen gelijk te gaan denken. Bij elk bevolkingsonderzoek blijkt, dat het percentage mensen, dat Gods normen loslaat, steeds groter aan het worden is. Hoe komt dat? Hier zit de stelselmatige beïnvloeding van de menselijke geest achter. Door de moderne communicatie-middelen worden we zodanig beïnvloed doordat steeds weer - en soms op niet eens herkenbare wijze - het moderne denken aan ons wordt opgedrongen, dat we niet eens meer anders kunnen denken dan de wereld denkt. En als dan nog in christelijke kring de kennis van Gods Woord en zeker ook de vaste overtuiging dat Gods Woord de enige waarheid is, afneemt, moeten we maar niet verbaasd zijn, dat hoe langer hoe meer mensen, die toch beter konden weten, meegetrokken worden met de grote massa. Dode vissen drijven met de stroom mee....

Zo wordt de mens hoe langer hoe meer kudde-dier: we denken straks allemaal gelijk. En bovendien, we worden straks ook nog allemaal gelijk. Niet alleen de geest van de mens kan worden beïnvloed en gemanipuleerd. Ook op biologisch gebied kan al heel wat tot stand gebracht worden via wat dan wel genoemd wordt de genetische manipulatie.

Dat komt dan eenvoudig gezegd hierop neer, dat we van te voren kunnen bepalen wat voor soort mens er geboren zal worden; hoe hij er uit

zal zien, wat zijn karakter zal zijn, enz. Door manipulaties met de genen kan dat allemaal geregeld worden. Maar dan is de weg vrij gekomen voor de productie van de standaardmens. En die mensen zullen natuurlijk helemaal op dezelfde manier denken.

De weg komt vrij

Deze ontwikkelingen maken de weg vrij voor hem, die de bijbel noemt de mens der zonde, de antichrist. Hij zal de wereld verenigen onder zijn bewind. Politiek en geestelijk zal hij alles tot een eenheid weten te scheppen. En zo zal hij heersen zowel over de lichamen als de geesten van allen. Nog is het zover niet. Er is nog een instantie die hem tegenhoudt. Paulus noemt die instantie in 2 Thess. 2: "de wederhouder".

Men kan zich afvragen wat hij met die wederhouder bedoelt. Ik houd het er op dat die wederhouder de wet is. Of als u wilt: wet en evangelie en de zuivere prediking daarvan. Zolang Gods Woord nog gezag heeft en zolang de gedachten der mensen daardoor worden bepaald, wordt de komst van de mens der zonde nog afgeremd. Maar als de invloed van Gods gezaghebbend Woord afneemt en zelfs verdwijnt, is er niets meer wat hem in de weg staat.

We zagen dat er een mentaliteitsverandering aan de gang is, waarbij duidelijk wordt dat de moderne mens niet meer wil luisteren naar wat de Heere heeft ingezet. Wetteloosheid is overal zichtbaar.

Wat betekent dat? Dat de weg vrij komt. Dat de tijd naderbij komt dat de antichrist kan gaan komen. Trouwens de problemen worden zo groot, dat de wereld rijp wordt voor de sterke man, die het roer zal grijpen en die de mensheid de richting zal wijzen.

Leven we in de eindtijd? Als de tekenen der tijden verstaan worden, kunnen we geen andere conclusie trekken, dan dat de dagen van de antichrist niet ver meer zijn. Of dat betekent dat ook het einde van de wereld naderbij is, is nog weer een geheel andere vraag....

Maar wel dient ons het vermaan van de Heiland duidelijk voor de geest te staan:

Waakt dan te aller tijd, biddende, dat gij moogt waardig geacht worden te ontvlieden al deze dingen, die geschieden zullen, en te staan voor de Zoon des mensen (Luk. 21:36).

P. den Butter.

John Owen over de "inwonende zonde"

7.

In het vorige artikel zijn we begonnen met een weergave van wat Owen geschreven heeft over de natuur, of de aard van de inwonende zonde. Naar zijn gedachte heeft deze zonde drie kenmerken die we als volgt hebben aangeduid: De onontkoombare wetmatigheid, de ongrijpbare geslepenheid en de onuitblusbare vijandschap. De vorige keer hebben we het eerste aspect besproken. We hebben gezien dat de inwonende zonde iets is dat altijd aanwezig is in het leven van Gods kinderen. Zij heerst daar als een wet die een volkomen gehoorzaamheid wil afdwingen. En juist dan dringt deze wet het meest nadrukkelijk haar gezag op, als de gelovigen dichtbij God en Zijn Woord willen leven. In dit artikel willen we aandacht vragen voor de beide andere onderdelen van de aard van de inwonende zonde.

De ongrijpbare geslepenheid

Van het dwingend, wetmatig karakter van de inwonende zonde verplaatst Owen onze aandacht naar het terrein waar de voortdurende strijd tussen vlees en Geest gevoerd wordt. Dat terrein is het hart. Owen legde uit dat het woord "hart" in de Schrift verschillende betekenissen kan hebben, maar dat hij het hier wil gebruiken voor de ziel in haar geheel: "Het verstand, de wil, de emoties, het geweten - dat alles tezamen wordt het hart genoemd". Nu is het hart de plaats waar de inwonende zonde zich genesteld en verschanst heeft. Vandaar ook dat zij juist op deze plaats bestreden moet worden. Het is dan ook van grote betekenis dit terrein waar de inwonende zonde zich ophoudt te onderzoeken. De sterkte van een vijand in oorlogstijd ligt namelijk niet alleen in het aantal soldaten en de kracht die zij kunnen ontwikkelen, maar ook in de onneembare forten waar hij zich kan verschansen. Nu kunnen van de vesting waar de inwonende zonde heerst - het hart dus - twee dingen gezegd worden: Zij is ondoorgrondelijk en zij is bedrieglijk.

Wat het ondoorgrondelijke betreft: Niemand van ons kan de verborgen kloven en schuilhoeken van zijn eigen hart doorgronden. Ook Gods kinderen kennen zichzelf slechts ten dele. Alleen de Heere weet ten volle wat

zich in de diepten van ons hart afspeelt. En juist in die verborgen plaatsen verbergt de inwonende zonde zich of trekt zij zich na de strijd terug. Owen zegt daarvan:

"Wij strijden met een vijand wiens verborgen kracht we niet kunnen blootleggen en die we ook niet kunnen volgen als hij zich terugtrekt. Daarom gebeurt het dikwijls wanneer wij overtuigd raken dat de zonde een beslissende nederlaag heeft geleden, dat na enige tijd blijkt dat zij slechts uit het gezicht verdwenen is".

Zij heeft namelijk "onderaardse" schuilhoeken in ons ondoorgrondelijk hart waar zij zich kan verbergen en zich ook aan onze achtervolging onttrekt. Daarom kan het gebeuren dat ons hart zichzelf geruststelt met de gedachte dat alles nu goed is omdat de zonde verslagen of zelfs verdwenen lijkt. Ondertussen zien we niet dat zij veilig en wel is weggescholen in haar verborgen wijkplaats, vanwaar zij op het onverwachtst haar aanvallen opnieuw kan beginnen.

Hier komt nog bij dat het hart ook bedrieglijk is. Die bedrieglijkheid komt vooral daarin uit dat het hart door de zonde onstandvastig geworden is en steeds weer in een andere richting wordt gestuwd. We zouden kunnen zeggen dat het een vat vol tegenstrijdigheden geworden is: In ons binnenste klinken allerlei tegenstrijdige stemmen die gehoord willen worden. Het verraderlijke daarbij is dat ons hart de neiging heeft om af te gaan op wat op het eerste gehoor wel goed klinkt, maar toch helemaal verkeerd is. Het bedrieglijke hart wordt namelijk heel gemakkelijk bedrogen! Tegen deze achtergrond laat Owen een dubbele waarschuwing horen: Gods kinderen mogen zolang ze hier op aarde zijn nooit denken dat de strijd tegen de inwonende zonde over is. Onbedachtzaamheid heeft veel kwaad gesticht, vooral op momenten dat de zonde zich terugtrok en verslagen leek.

"Veel overwinnaars zijn te gronde gericht door hun zorgeloosheid na een overwinning en velen hebben geestelijke wonden opgelopen nadat zij grote successen op deze vijand hadden geboekt".

Owen wijst in dit verband op David,

die langdurig tegen het kwaad gestreden had, maar in een moment van onbedachtzaamheid toch door de zonde verrast werd en weerloos bleek. Zo kan het nog steeds voorkomen dat oprechte christenen bij het ouder worden in de strijd tegen de zonde verslappen. Dan zal de weggescholen zonde zeker de kop opsteken en met nieuwe kracht tot de aanval overgaan. De keerzijde van deze waarschuwing tegen zorgeloosheid is een dringende oproep tot voortdurend waakzaamheid. Owen onderstreept de noodzaak daarvan vooral door te wijzen op het ongrijpbare en geslepen karakter van de vijand:

"Een vijand die met open vizier vecht en met geweld op ons afkomt geeft altijd enige verademing. Je weet waar je hem kunt verwachten en wat hij aan het doen is, zodat je soms rustig en zonder vrees kunt slapen. Maar tegen vijanden wier handelwijze bepaald wordt door bedrog en verraad zal niets anders veiligheid bieden dan voortdurende waakzaamheid. Het is onmogelijk dat we hierin té bezorgd, té aarzelend, té achterdochtig of té waakzaam zijn. Het hart heeft duizenden listen en leugens en als we ook maar het minst in onze waakzaamheid verslappen, zullen we zeker bij verrassing overvallen worden".

Dat is volgens Owen dan ook de reden waarom de Schrift zo vaak en zo indringend roept om waakzaam te zijn!

De onuitblusbare vijandschap

In het licht van bovenstaande opmerkingen komt Owen nu tot hét eigenlijke kenmerk van de inwonende zonde. Haar diepste wezen ziet hij namelijk als *vijandschap tegen God*. Hiervoor verwijst hij naar de bekende woorden uit Romeinen 8:7: "Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God". Bij deze tekst kan de vraag boven komen: Waarom staat er eigenlijk *vijandschap*? Er wordt hier - zo legt Owen uit - maar niet over een vijand gesproken, want in dat geval zou verzoening met God mogelijk zijn en vrede gesloten kunnen worden. Vijanden kunnen immers de vijandelijkheden staken en zich met elkaar verzoenen. Maar dat is voor de vijandschap onmogelijk. Zij is nu eenmaal naar haar aard onverzoenlijk en zal nooit één enkele vredesvoorwaarde aanvaarden. Als zij dat wel zou doen zou zij geen vijand-

schap meer zijn! Paulus laat dit verschil tussen "vijand" en "vijandschap" ook op andere plaatsen duidelijk zien. Aan de éne kant schrijft hij: "Wij die vijanden zijn, zijn met God verzoend" (Rom. 5:10). Deze verzoening van de grootste vijanden is mogelijk door het bloed van Christus. Maar als de apostel over vijandschap spreekt, kan hij het woord verzoening niet gebruiken. Vijandschap kan namelijk alleen maar uit de weg geruimd worden als zij volledig te gronde gericht wordt. Daarom wordt van de Heere Jezus Christus gezegd dat Hij "de vijandschap in Zijn vlees te niet gemaakt heeft" (Ef. 2:15). We moeten daarom maar niet proberen met dit inwonende verzet een soort vredesaccord te sluiten. Zij kan alleen overwonnen worden als zij door de kracht van Christus vernietigd wordt!

Daarbij wordt grote nadruk gelegd op de geweldige macht die deze vijandschap uitoefent. "De doding van de zonde vermindert wel de kracht van de zonde, maar niet haar werkelijke aard. Genade verandert wel de natuur van de mens, maar niets kan de natuur van de zonde veranderen". En de natuur van de inwonende zonde bestaat nu juist in deze machtige vijandschap die heel het werk van God in ons leven zoekt te vernietigen. In dit verband maakt Owen de vergelijking met een onverzadigbaar vuur:

"Als iemand in tijd van oorlog aan de plunderende vijanden een gedeelte van zijn goederen afstaat, kunnen zij daar genoeg mee nemen. Maar de vijandschap moet alles hebben...je kunt namelijk met het vuur niet gaan onderhandelen dat het maar een gedeelte van je huis in de as legt; je hebt geen andere mogelijkheid dan het te doven".

Dit onverzadigbare vuur van de vijandschap vergezelt Gods kinderen bovendien heel hun leven. Ze raken het nooit helemaal kwijt omdat het steeds weer opvlamt.

Kenmerkend voor deze vijandschap is daarbij ook nog dat zij een alomvattend karakter heeft. Owen zegt daarvan dat zij een "totale" vijandschap is tegen alles van God en in de gehele ziel. De inwonende zonde verzet zich namelijk tegen alles wat met God en Zijn dienst te maken heeft. Zij richt zich tegen "God als Wetgever, als de Heilige, als de Auteur van het evangelie en God als de Auteur van de weg der zaligheid door genade en niet door de werken".

Zij verzet zich niet alleen tegen Zijn heiligheid en recht maar ook tegen Zijn genade en Zijn beloften. Er is daarom niets dat bij de Heere en Zijn dienst behoort, waartegen deze vijandschap niet wakker geroepen wordt! Het is zelfs zo dat hoe meer iets tot eer van God is en hoe nauwer het verbonden is met Zijn dienst, des te heftiger het verzet daartegen opbriist.

De inwonende zonde komt bovendien voor in de gehele ziel. Dat betekent dat er geen enkel gebied in ons binnenste is dat vrij is van deze wet der zonde. "Wanneer Christus met Zijn geestelijke kracht tot de ziel komt om die te overwinnen en tot Zijn eigendom te maken, heeft Hij geen rustige landingsplaats. Hij kan nergens vaste voet aan de grond krijgen of Hij moet ervoor strijden en het veroveren. Niet

slechts de geest, één van de gevoelens, of de wil, neen alles heeft voor Hem de deuren gesloten". En al wordt in het hart waar Christus Zijn intrek heeft genomen de kracht van de zonde gebroken, zij blijft er altijd én overal aanwezig. De wet der zonde woont in onze geest, onze wil en onze gevoelens: Overal zal zich het verzet tegen Hem openbaren!

In het licht van deze onthullende beschouwingen over de aard van de inwonende zonde kunnen we niet anders zeggen dan dat het met de zonde in het leven van Gods kinderen beslist niet meevalt.

Zij is immers niet anders dan de totale vijandschap tegen alles van God in de gehele ziel!

(wordt vervolgd)

Middelharnis, A. Baars.

Haamstede conferentie 1991

De 7e Haamstede-conferentie zal D.V. op 3, 4 en 5 september in Conferentieoord "De Burgh" te Burgh/Haamstede worden gehouden.

Deze conferentie heeft tot doel theologen door middel van lezingen toe te rusten vanuit de beginselen van de Reformatie en de Nadere Reformatie.

In de lezingen zal de nadruk liggen op het persoonlijke en pastorale karakter. Het woord zal worden gevoerd door: Ds. C.J.P. van de Bas (Hoevelaken), Ds. A. Beens (Lunteren), Ds. P.D.J. Buijs (Zwaagwesteinde), Ds. K. ten Klooster (Middelharnis), Dr. R. Seldenrijk (Zeist) en Ds. W. van Vlastuin (Wouterswoude).

De opening zal dit keer geschieden door Ds. M.C. Tanis (Sliedrecht), terwijl Ds. P. den Butter (Driebergen) de conferentie hoopt te sluiten.

De deelname staat open voor predikanten, evangelisten, alsmede voor studenten, die zich voorbereiden op de dienst des Woords.

Verwacht wordt, dat de doelstelling van de conferentie wordt onderschreven.

Voor eventuele inlichtingen kan men zich wenden tot

Ds. K. ten Klooster te Middelharnis (tel. 01870-2529) of

Ds. C.G. Vreugdenhil te Vlissingen (tel. 01184-78498).

Voor de jeugd

Nehemia 119

"En ik betuigde tegen hen ten dage als zij eetwaren verkochten. Daar woonden ook Tyriërs binnen, die vis aanbrachten en alle koopwaren, die zij op de sabbat verkochten aan de kinderen van Juda en te Jeruzalem"
Neh. 13:15b, 16.

"Gedenk de sabbatdag, dat gij die heiligt". Zo begint het vierde gebod. Daar zijn er die zeggen: Dat is O.T., dat behoeft tegenwoordig niet meer. En tegelijkertijd zoekt men zichzelf ruimte te scheppen om allerhande dingen te doen, die in strijd zijn met het Woord van God en die het vlees strelen, terwijl men niet schijnt te weten, of niet wil weten, dat het bedenken van het

vlees vijandschap is tegen God.

We hebben de vorige keer zoeken duidelijk te maken dat in het N.T. de eerste dag der week in de plaats van de laatste gekomen is. Daar is geen bepaald gebod voor gegeven in de bijbel. Doch wanneer de Handelingen der apostelen nauwkeurig gelezen worden, dan is het duidelijk dat men er al heel gauw toe overgegaan is om op de eerste dag der week samen te komen, om te gedenken dat de Heere Jezus opgestaan is uit de doden. Dat is een heilsfeit van geweldige betekenis, wat ook nu nog gevierd wordt, en elke zondag, ja elke dag wel herdacht dient te worden. Want in de opstanding van de Heere Jezus is verklaard dat Hij

alles volbracht heeft. Dat alle schuld door Hem betaald is, en dat op een Gode welbehagelijke wijze. Waarom er niet alleen gesproken wordt over de opstanding uit de doden, maar ook over de opwekking. Dat eerste wijst op een daad van de Zoon. Dat laatste wijst op een daad van de Vader. Hij heeft door de opwekking Zijn vol-doening uitgesproken over het werk van Zijn Zoon. De grote vraag is, of dit ook verstaan wordt, en dan op een recht zaligmakende wijze. Ik neem aan dat vele lezers het verstandelijk (misschien?) nog wel weten, maar of men het ook bevindelijk weet, daar heb ik ten opzichte van velen mijn grote twijfels over. Want de betekenis van de opstanding/opwekking wordt alleen verstaan wanneer ik mijn schuld heb leren kennen, die ik zelf nooit betalen kan, omdat daar de prijs van het leven voor moet worden opgebracht. "De ziel die zondigt, die moet sterven". Dat is een bekende waarheid. Of het ook een gekende waarheid is, is weer een andere zaak. Ik hoop dat jullie begrijpen wat ik bedoel. Want wie het werkelijk weet, weet dat hij de eeuwige dood verdiend heeft. En die is Christus nu gestorven. Hij heeft Zijn leven gegeven en is nedergedaald tot in de hel toe. Opdat mensen die dat verdiend hebben, opgenomen zouden kunnen worden in heerlijkheid. Nu ik dit schrijf staat de Hemelvaartsdag voor de deur. Hij is in de hemelvaart al degenen die in Hem geloven, voorgedaan, om hen daar een plaats te bereiden. Geweldige zaken, om over na te denken. Doen jullie dat ook?

Wie dat gelovig mag doen, kan de zondag als een blijde dag beleven. Het wordt dan echt een zonnige dag, in geestelijk opzicht, en geen zonde-dag. Daar werden op de sabbat eetwaren verkocht. Dat gebeurt ook nu op de rustdag. Velen zeggen: "Daar moeten wij het van hebben". Men probeert op de dag des Heeren zoveel mogelijk te verdienen. Binnen de muren van Jeruzalem waren ook Tyriërs. Dat waren heidenen, die op de sabbat vis aanbrachten en allerhande koopwaren, die zij aan de kinderen van Juda en te Jeruzalem verkochten. Heidense invloeden zou je dat kunnen noemen. Die gingen er in als koek. Ik behoef ten opzichte van deze dingen anno 1991 niet zoveel te zeggen. Of misschien ook wel. Want juist op de rustdag wordt ons land overstroomd met buitenlanders. Die brengen hun aard en invloed mee. Zij hebben ook hun

waren. Daar worden op de zondag heel wat dingen verkocht. Zaken zijn zaken, zegt men dan. Dan moet je niet te nauw kijken. Van geld is niemand vies. Laten we ten deze eerlijk zijn. Velen verkopen op zondag nog niet. Er is altijd nog een winkel-sluitingswet. Doch een mens is erg arglistig. Men kan de deur gesloten houden en de etalage open. De mensen kijken dan wel. En aanzien doet meestal begeren. Men koopt dan direkt op de zondag nog niet, doch indirekt doet men het wel. Wanneer men langs de winkels loopt, wordt niet zelden de keus bepaald, om des maandags te gaan halen, wat men des zondags heeft gezien. We behoeven ons nergens op te verheffen. Want het kwaad schuilt uiteindelijk in het hart van elk menskind. Je kunt zelfs in de kerk zitten met een hart vol handel. Je bent dan in gedachten aan het kopen en verkopen. En de geestelijke dingen, waar hoofd en hart mede vervuld zouden moeten zijn, zijn zeer ver afwezig. Jezus heeft eenmaal gezegd, toen Hij de tempel reinigde: Maak niet het huis mijns Vaders tot een huis van koophandel en een moordenaarskuil. Wie eerlijk op zijn hart acht leert geven, en de Heere ziet het hart aan, kan alleen maar bidden of de Heere de tempel van het hart reinigen wil. Op de sabbat wordt veel geld uitgegeven en dan niet voor de dienst van God, doch ten dienste van het vlees. Paulus heeft de gemeente voorgehouden om elke eerste dag der week iets weg te leggen, ten dienste van het koninkrijk Gods. Het is opmerkelijk, dat als het vierde gebod in de Heidelbergse Catechismus verklaard wordt, er geen verboden worden genoemd, omtrent allerhande zaken die men niet mag doen. Er worden alleen maar dingen gezegd, die gedaan moeten worden. En dan staat zelfs de dienst des Heeren, wat het brengen van offers betreft, bovenaan. We hebben daar al meer over geschreven. Doch om het nog eens te herhalen, lijkt mij geen overbodige zaak. Want we zijn erg vergeetachtig. De wet wordt ook elke week gelezen. En dat gebeurt toch niet voor niets? God laat dat doen, opdat we het niet zouden vergeten wat Hij van ons vraagt en waar Hij recht op heeft. Ik denk niet dat iedereen er op gesteld is om daar steeds weer aan herinnerd te worden. Laat het echter niet aan je oren voorbijgaan. Want de eisen, die God ons stelt, blijven bestaan. En Hij laat ze ons iedere keer weer horen, opdat we er acht op

zouden geven. Wee degenen die dat niet doen.

Nehemia die de Heere vreesde, kwam op voor de eer des Heeren en ook voor het houden van de dag des Heeren. Dat is ook onze roeping, om op te komen voor de dag des Heeren en dat tot eer des Heeren. Dit moeten de ouden weten, en ook de jonge mensen. Zij mogen dat niet vergeten. Ik ben mij heel goed bewust, dat als ik over deze dingen schrijf, dat ik in deze gecompliceerde tijd een heel moeilijk onderwerp aansnijdt. Want het leven zit zeer ingewikkeld in elkaar. Degenen, die aan de zijlijn zijn komen te staan, kunnen er vaak heel gemakkelijk over redeneren. Doch degenen die in de branding van het leven verkeren, daar is het niet zo eenvoudig voor. Je zit met allerhande continu-bedrijven. Daar werkt men zeven dagen per week. En daar is iedereen bij betrokken. Ook al is men niet geroepen om op de zondag te werken, wie gaat er dan nog vrijuit? Want degenen die de rustdag nog nauwkeurig in acht willen nemen, wat zeer te prijzen is, al kun je de zaligheid er niet mee verdienen, die maken toch gebruik van het electrische licht, de waterleiding, het gascomfort, enz. Dat zijn tegenwoordig allemaal zaken waar de dag des Heeren mee gemoeid is. Er rijdt niet één auto op de weg, waarop niet op de een of andere manier op zondag aan gewerkt is. We leven al met al in een wereld, waar het niet-zondigen een onmogelijkheid is. Wie eerlijk acht leert geven op zijn eigen hart, zal dit moeten onderschrijven. Ik heb voor mijzelf wel eens gezegd: O God, ben ik er nu toe geroepen om te moeten zondigen? Deze beleving plaatst het kind van God midden in de strijd. Is het niet buiten hem, dan toch in hem. Dat is de inwendige strijd die gevoerd moet worden tegen het vleselijke bestaan, waarvan het bedenken vijandschap is tegen God. Paulus, die daar ook mee te doen had, moest ten deze getuigen: Het vlees onderwerpt zich der wet Gods niet. Het kan ook niet. Hij werd daarom moe van het zondigen. Hij moest altijd met een last op zijn rug lopen. Dat was het lichaam der zonde en des doods. Wie zou hem daarvan verlossen? Zelf kon hij dat niet. Een ander kon het ook niet. Doch er was er één die dat wel kon. En dat was de Heere. Dat was zijn Heere. De Heere Jezus Christus. Die heeft al de dagen van Zijn leven, onberispelijk in de dienst des Heeren besteed. Hij deed

dat als Middelaar. Hij behoefde dat voor Zichzelf niet te doen. Want Hij is een Heere ook van de sabbat. Doch Hij heeft dat gedaan voor mensen die het vanuit zichzelf niet kunnen doen. Opdat ze ook ten deze, door het geloof in Hem ten opzichte van zonde tegen het vierde gebod, voor God vrij zouden kunnen uitgaan, om dan aan het einde van hun leven, de eeuwige sabbat in te gaan. Om als echte Judaïsten (Godlovers) in het nieuwe Jeruzalem, eeuwig God te dienen. Zich in de eeuwige sabbat te verlustigen in de werken Zijner handen. Wordt daar door jullie ook wel eens naar uitgezien? Toch geen ongepaste vraag, dacht ik.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. van der Ent.

Boekbesprekingen

Ark boeken - VVHS/BKV

1. **Wijzer op weg** door Henk Fonteyn. In dit boekje worden de Tien Woorden, de tien geboden, voor kinderen toegelicht. Het boekje is mooi uitgegeven, voorzien van illustraties. Als je zo'n boekje leest, denk je: de mens is zeker nog niet zo slecht en wel in staat om te doen wat de Heere van hem vraagt. We vinden in dit boekje niets van de leer van de doop, dat we allen in zonden ontvangen en geboren zijn en niet in het rijk Gods kunnen komen tenzij we van nieuws geboren worden. Daarom kunnen we het niet aanbevelen.

Het boekje telt 30 bladzijden en kost f. 7,50.

2. **In het oog - in het hart** door Koos Veefkind. Van een zieke voor een zieke. Zo dient het boekje zich aan. Op de achterzijde van de omslag staat dat de schrijver eind augustus plotse-ling werd opgenomen in het ziekenhuis. Hij heeft geprobeerd zijn gedachten en gevoelens op te schrijven. De bedoeling is goed, maar mij spreken de gedichten, gezangen enz. niet aan, omdat ze niet aansluiten bij eigen gewaarwordingen in gelijke omstandigheden. Wanneer b.v. in de Psalmen over nood en uitredding gesproken wordt, komt naar voren wie de Heere voor hen is, die in waarheid de toevlucht bij Hem zoeken en vinden en wat de vrucht daarvan is. Het boekje is keurig uitgegeven, telt 76 bladzijden en kost f. 12,50.

B.

De wereld in huis, door drs. A.G. Knevel

Uitgeverij: Kok Voorhoeve - Kampen

Dit boekje gaat over *het christelijk gezin en televisie*, over de invloed die de massamedia hebben (gehad) op het christelijk gezin. De schrijver concentreerde zich daarbij vooral op televisie, omdat hij van mening is dat de invloed van televisie jarenlang binnen en buiten de kerk fors onderschat is. Die stelling wil hij bewijzen in enige hoofdstukken, nl. 1. Televisie en verwereldlijking, 2. De geschiedenis van acceptatie en isolement, 3. De rol van het beeld, 4. Informatieve programma's, effect of invloed?, 5. De funeste invloed van de amusementsprogramma's, 6.

De invloed van het televisiegeweld op kinderen, 7. Jongeren en verwereldlijking, 8. Radio, kranten en de bladen, 9. Televisie gewogen, 10. Onverantwoord kijken, niet kijken, selectief kijken.

In een epiloog verdedigt drs. Knevel dat hij zelf bij de media werkt en ook een eigen televisieprogramma heeft.

De schrijver zegt in zijn boekje veel waarmee we van harte kunnen instemmen. We vinden het, gezien zijn vele bezwaren die hij zelf noemt, eigenlijk onbegrijpelijk dat hij nog een goed woord voor de televisie over heeft. Dat betreuren we uiteraard. Het standpunt van de schrijver verzwakt zijn oproep tot bezinning.

We moeten ons uitgangspunt nemen in Gods Woord. Dat veroordeelt alles wat niet uit het geloof is. Het moet er de mens om gaan weer in verzoende gemeenschap met God te komen en Hem welbehagelijk te zijn. Heb de wereld niet lief.... Daar valt alles onder wat niet uit God is en dat voert van God af. Wanneer het hart gesteld is als van de dichter van Psalm 119, dan zal hij of zij bidden: Maak in Uw woord mijn gang en treden vast....

Met inachtneming van het bovenstaande willen we toch de aandacht voor dit boekje vragen. Het telt 124 bladzijden en kost f. 17,90. Bij bestelling van 10 of meer exemplaren korting.

B.

Engelse geloofsgetuigen door F. van Holten.

Uitgeverij: J.J. Groen en Zoon, Leiden.

Die geloofsgetuigen zijn twaalf godgeleerden uit de 16e en 17e eeuw, namelijk Thomas Cranmer, John Brad-

ford, Richard Sibbes, Thomas Goodwin, Isaac Ambrose, Thomas Shepard, Thomas Brooks, John Owen, Thomas Manton, Thomas Vincent, John Gill en Matthew Meade. U zult merken dat verschillende namen u niet vreemd zijn. Drs. P. de Vries, Hervormd predikant te Opheusden, schreef een lezenswaard Woord vooraf.

De schrijver heeft studie gemaakt van het leven van bovengenoemde godgeleerden en van de tijd waarin zij leefden. Zijn boek geeft in het kort veel omtrent deze mensen, die hun plaats in de kerkgeschiedenis van Engeland innemen. Ze leefden in een tijd van strijd op kerkelijk gebied maar ze spreken nog nadat ze gestorven zijn. Van verschillenden van deze theologen zijn vele werken nagelaten en daarvan zijn er ook in onze taal vertaald.

Verschillende keren komt het feit naar voren dat een zeer groot aantal predikanten uit het ambt gezet werd. Ik vermoed dat het juiste aantal niet bekend is, want we lezen van bijna, van ongeveer en van meer dan 2000. Van Holten zou er goed aan hebben gedaan bij de verschillende aantallen een noot ter toelichting te hebben geplaatst. Dit doet natuurlijk niet af aan de waarde van dit boek, waardoor we een en ander te weten komen van theologen die vroeger een grote plaats in Engeland hebben ingenomen. Wellicht ziet de schrijver een mogelijkheid om op deze wijze ook andere theologen naar voren te brengen.

Het boek telt 94 bladzijden en kost f. 19,90. Was het niet mogelijk geweest wat illustraties in het boek op te nemen?

B.

**ZENUWACHTIG?
OF WAT GESPANNEN?**

Onze volledig plantaardige Rust- en Kalmeringstabletten werken rustgevend en kalmerend.
Bevorderen bovendien een goede nachtrust!

Kuur voor een maand f. 22,50 incl. verz.kosten.

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5 - 2011 WL Haarlem
Telefoon 023 - 312882, b.g.g. 023 - 324606

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust; activiteit, ontspanning...
U vindt het allemaal op "De Verrassing".
Bel ons nu en reserveer een bungalow of stacaravan, voor uw vakantie in eigen sfeer.
Inlichtingen: **02220-18391**

vakantiecentrum
De Verrassing
Oosterend, Texel

